



Değerli okuyucular,

“Her çocuk için güçlü başlangıç: Erken çocuklukta kültürel çeşitlilik ve kapsayıcı eğitim” temalı 5. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi 18-21 Ekim 2017 tarihlerinde Gazi Üniversitesi evsahipliğinde gerçekleştirilmiştir. Kongreye 430’u dinleyici olmak üzere toplam 875 kişi kayıt yaptırmış ve 428 bildiri sunulmuştur. Kongrede davetli konuşmalar, paneller, çalıştaylar ve paraleloturumlarda erken çocukluk eğitimi çok boyutlu olarak ele alınmış, sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin sunulması amacıyla tartışmalar yürütülmüştür.

Kongre kapsamında üç gün boyunca her gün iki davetli konuşmacımız değerli bilgi birikimlerini ve araştırmalarını bizlerle paylaşmışlardır. Davetli konuşmaları takiben gerçekleşen panellerde ilk gün akademisyenlik nitelikleri, ikinci gün ise okul öncesi kaynaştırma sınıflarında öğretmenlik temaları ele alınmıştır. Erken Çocukluk Eğitimi Dergisi 5. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi Özel Sayısı aracılığı ile kongre sonuç bildirgesini, kongre kapsamında gerçekleşen davetli konuşma, panel konuşmaları ve oturumlarda sunulan ve dergimizde yayınlanmak üzere hakemlik sürecinden geçen sözlü bildirimleri siz değerli okuyucularımıza ulaştırmayı hedefledik.

Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi Özel 5. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi Sayısı editörleri olarak başta davetli konuşmacılarımız ve panelistlerimiz olmak üzere, çalıştaylar ve sözlü bildirimleri ile kongremizde katkı sunan tüm akademisyenlerimize, kongremize dinleyici olarak katılan konuklarımıza, bu sayıda yayınlanan bildirimlerin makale değerlendirmesi sürecinde katkıda bulunan hakemlerimize, desteğini esirgemeyen Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi çalışma ekibine teşekkür ederiz.

Dr. Zeynep Fulya Temel

Dr. Aysel Tüfekci Akcan

5. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi Özel Sayısı Editörleri

Dear readers,

The 5th International Early Childhood Education Congress was hosted by the Gazi University on October 18-21, 2017 with the theme of “Strong start for every children: Cultural diversity and inclusive education in early childhood.” A total of 875 people, 430 of whom were listeners, were registered to the congress and there were 428 oral presentations. Through the keynote speeches, panels, workshops and parallel sessions early childhood education was discussed multi-dimensionally and discussions were carried out in order to identify problems and propose solutions at the congress.

Within the scope of the congress, two invited speakers shared their valuable knowledge and research each day. The panelists following the keynote speakers, discussed the topic of academic qualification on the first day and the topic of teaching in preschool integration classrooms on the second day. We aimed to share with you the final declaration of the congress and the keynote and panel speeches as well as the presentation papers that passed the blind peer review process for publication in the 5th International Early Childhood Education Congress Special Issue of the Journal of Early Childhood Studies (JECS).

As the editors of the 5th International Early Childhood Education Congress Special Issue of the Journal of Early Childhood Studies (JECS), we would like to thank to the keynote speakers, panelists, and all of the academicians contributed to the congress through workshops and oral presentations and of course to those who attended as listeners. We also would like to thank all the academicians who contributed to the publication process as peer reviewer and the staff members of the Journal of Early Childhood Studies (JECS).

Dr. Zeynep Fulya Temel  
Dr. Aysel Tüfekci Akcan

The 5<sup>th</sup> International Early Childhood Education Congress Special Issue Editors

## 5. ULUSLARARASI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KONGRESİ SONUÇ BİLDİRGESİ

5.Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi “Her çocuk için güçlü başlangıç; erken çocuklukta kültürel çeşitlilik ve kapsayıcı eğitim” teması ile 18-21 Ekim 2017 tarihleri arasında Gazi Üniversitesi ev sahipliğinde düzenlenmiştir.

Kongre, erken çocukluk eğitimi ile ilgili çalışmalar yürüten öğretmenler, alan uzmanları, akademisyenler, sivil toplum kuruluşları ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı ve bakanlık temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Kongrenin temel amacı; değişen dünyada çocuk imajı ve erken çocukluk kimliğiyle “katılımcı çocuk” bakış açısını kazandırarak, erken çocukluk sınıflarında çeşitlilik, eşitlik ve kapsayıcılıkla öğrenme için evrensel tasarım prensipleriyle uyumlu eğitim ortamlarını ve temel sorunları ortaya koyarak, bilimsel dayanaklar doğrultusunda bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmektir. Bu doğrultuda kongreye yurt içi ve yurt dışından 600’ün üzerinde bildirili katılımcı başvurusu alınmış olup, 430’u dinleyici olmak üzere 875 kişi kayıt yaptırmıştır. Erken çocukluk eğitimi alanında çalışmalar yürüten öğretmenler, alan uzmanları ve akademisyenlerce 428 bildiri sunulmuş, kongre kapsamında; ana konuşmalar, paneller, çalıştaylar ve paralel oturumlarda erken çocukluk eğitimi çok boyutlu olarak ele alınmış, sorunların tespiti ve çözüm önerilerinin sunulması amacıyla tartışmalar yürütülmüştür. Kongrede sunulan bildiri ve tartışmalardan çıkan sonuçların, paylaşılmasının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda kongrede sunulan ana konuşmalar, paneller, çalıştaylar, sunulan bildiriler ve tartışmalar ışığında;

1. Türkiye’de aile yapısı; ekonomik, sosyal, kültürel yönden hızlı bir değişim yaşamaktadır. Son otuz yılda kırsal nüfusun yarısı kentlere göç etmiştir. Göç eden aileler ait oldukları sosyal ve kültürel bağlarından koparken, kentin imkan ve araçlarını kullanmada yaşanan sıkıntılar yeni durumlarına uyum sorunlarını ortaya çıkarmıştır. Bu noktada ailelerin değişen şartlara uyumlarının sağlanmasında ulusal kaynakların seferber edilmesi gerekmektedir.
2. Anne baba tutumları; değişen aile yapısının bir sonucu olarak, günümüz çocuğundan beklenen beklentiler değişmektedir. Dr. Sayın Erdal ATABEK’in ana konuşmasında üzerinde durduğu gibi, anne babaların çocuklarından beklentileri ile çocuklarının ilgi, ihtiyaç ve gereksinimlerinin farklılaşması noktasında farkındalıklarının sağlanması temel noktadır. Özellikle yeni bir kültür yapısı içerisinde doğup büyüyen çocukların beklentilerinin, anne babalarının beklentilerinden farklı olacağı göz önünde

bulundurulmalıdır. Atabek, çocukların kendilerini ve hayatlarını yönetebilecek, muhakeme yetisine sahip, dürtülerinde oto kontrollü, duygularında ölçülü, sorumluluklarını alabilen bağımsız birer birey olarak yetişmelerinin sağlanmasını vurgulamıştır. Anne babaların çocukların yaşamlarını yönetmeye çalışmadan desteklemeleri konusunda bilinçlendirilmeleri sağlanmalıdır.

3. Ailenin korunması, geliştirilmesi ve güçlendirilmesi; boşanmış aile ve çocuk sorunlarının çözülmesi ve eşitsizlikleri önleyici ekonomik kalkınma yaklaşımıyla eşzamanlı sosyal programların yürütülmesi sağlanmalıdır.
4. Erken çocukluk eğitimi uygulamaları kapsamında; özellikle ülkemizde 2000'li yıllardan itibaren gelişme gösteren erken çocukluk uygulamaları kapsayıcı bir anlayışla; gelişimsel yetersizliğe sahip ya da risk altında olan bebek ve çocukların gelişimlerini destekleme ve yaşlılarıyla aralarındaki farkı azaltma hedeflerini de içermeye başlamıştır. Bu noktada kapsayıcı eğitim bağlamında aşamalı program yapısını uygulayan eğitimciler ile özel eğitimciler arasındaki iş birliği ön plana çıkmaktadır. Buradan hareketle, özellikle gelişimde karşılıklı ilişki ve etkileşim faktörlerinin, yürütücü işlev ve sosyal çevre etkilerinin ele alındığı ana konuşma ve panellerde vurgulandığı gibi aile, eğitmen ve eğitim programının kapsayıcılık ve tüm çocuklara hizmet etme noktasında politika yürütücüler ve alan uzmanlarının iş birliğine dayalı olduğu unutulmamalıdır.
5. Çocuk ile ilgili temel sorun alanlarının (çocuk ihmali ve istismarı, çocuk suçluluğu, çalışan çocuklar, sokak çocukları, koruma altındaki çocuklar gibi); bilimsel veriler göz önünde bulundurularak temelde tüm toplumu ilgilendiren ve toplumun sorumluluğunu gerekli kılan sorun alanları olduğu göz önüne alınarak, çözüm arayışları ve uygulamalarda çok boyutlu düşünülerek aile odaklı çocuk merkezli program yaklaşımları geliştirilmelidir.
6. İletişim teknolojisindeki baş döndüren gelişme ve onun araçları (televizyon, internet v.b.); kendi ürettiği popüler kültür ile toplumun ve aile gibi kadim kurumların referansları olan geleneği ve yerleşik değerleri etkilemektedir. Bu noktada ailenin değişen şartlar karşısında direncinin ve uyumunun sağlanması, dijital kültüre adaptasyonu, çocuk, çocuk sağlığı, çocuk eğitimi, yoksulluk, risk altındaki çocuklar, korunmaya muhtaç çocuklar, çocuğun yasal korunması, çalışan çocuklar, çocuğun medyadan korunması ve çocuk hakları eğitiminin yaygınlaştırılması konularına dönük ekonomik, sosyal ve kültürel programlar geliştirilmelidir.
7. Erken çocuklukta kavramsal sorunlara çözüm getirilebilmesi amacıyla dijital teknolojiden de faydalanılarak ulusal ve uluslararası terminolojinin bütünleştirilmesi,

erken çocukluk eğitim programları ve alan araştırmalarında güncel alan yazının takip edilebilmesi ve entegre edilebilmesi açısından oldukça önemlidir.

8. Ulusal hedefler doğrultusunda; 2014-2018 dönemini kapsayan Onuncu Kalkınma Planı'nda da belirtildiği gibi en önemli hedef toplumumuzu yüksek refah seviyesine ulaştırmadır. Plan ülkemizin potansiyelini, bölgesel dinamikleri ve insanımızın yeteneklerini harekete geçirerek kalkınma sürecinin hızlandırılması amacıyla, yeniden şekillenen dünya ekonomisinde uluslararası iş bölümü ve değer zinciri hiyerarşisinde Türkiye'nin konumunun aşamalı olarak üst basamaklara çıkarılmasını hedeflemektedir. Yeni teknolojilerin yaygınlaşması, dünyanın çeşitli yerlerindeki insanların aynı anda yeni bilgilere hızlı ve kolay erişimlerini sağlamaktadır. Bu durum, eğitim faaliyetlerinin yerleşik norm ve yaklaşımlarını da değiştirmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinden ve yoğunlaşan kültürler arası etkileşimden, eğitim faaliyetlerindeki çok boyutlu zenginleşmeyi arttırması kapsamında yararlanılmalıdır.
9. Erken çocukluk eğitimi programları ve politikalarının önemi göz önünde bulundurulduğunda, ülkemizde ve dünyada erken çocukluk eğitimi konusunda çeşitli felsefe ve çıkış noktalarından hareket eden birçok eğitim programı ve yaklaşım mevcuttur. Bu programlar ulusal, bölgesel veya daha mikro gereksinimlere göre farklılaşarak tüm gereksinimlere hizmet edebilme açısından erken çocukluk hizmetlerinin yaygınlaştırılabilmesinde çeşitlendirilerek etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Eğitim programları, gereksinimi ne olursa olsun tüm çocukların gereksinimlerine uygun şekilde yeniden ele alınıp, tasarlanmalıdır. Eğitim programı, materyal-ortam ve öğretmen yaklaşımlarının erken çocukluk eğitim hizmetine ihtiyacı olan tüm çocukları kapsayıcı nitelikte olmalı; yetenek, kültürel yapı, dil, köken, cinsiyet vb. konulardaki tüm ayrımcılıklardan ayıklanmış olmalıdır. Tüm bu unsurlar göz önünde bulundurularak erken çocukluk eğitiminde; 0-3 yaş arası çocukların eğitiminin yaygınlaştırılması, 4-6 yaş arası çocukların eğitim olanaklarında ise niteliğin arttırılması sağlanmalıdır.
10. Erken çocukluk eğitimine yönelik öğretmen ve akademisyen yetiştirme programlarının, kültürel çeşitlilik ve kapsayıcı eğitim ilkeleri göz önünde bulundurularak, teorik ve pratik uygulama alanları ile zenginleştirilerek ulusal ve uluslararası kaynakların desteği güçlendirilmelidir.

## FINAL DECLARATION OF THE 5<sup>th</sup> INTERNATIONAL EARLY CHILDHOOD EDUCATION CONGRESS

The 5th International Early Childhood Education Congress was hosted by the Gazi University on October 18-21, 2017 with the theme of “Strong start for every children: Cultural diversity and inclusive education in early childhood.”

The congress was held with the participation of teachers, field specialists, academics, non-governmental organizations who conducted studies on early childhood education and with the participation of the Minister of Family and Social Policy and representatives of the Ministry.

The main goal of the Congress was to bring up the viewpoint of "participant child" with child image and early childhood identity in the changing World, to define the educational environment which are compatible with the universal design principles for learning in diverse, equal, and inclusive early childhood classes, to define related issues and to propose alternative research-based solutions. In this direction, the congress had received more than 600 applications for oral presentation and 875 people were registered the congress, 430 of those were registered as audience. 428 papers were presented by the teachers, field specialists and academicians working in the field of early childhood education. Through the keynote speeches, panels, workshops and parallel sessions early childhood education was discussed multi-dimensionally and discussions were carried out in order to identify problems and propose solutions at the congress. It is thought that it is very important to share the conclusions of the presented papers and discussions held in the congress. In the light of the keynote speeches, panels, workshops, presentations and discussions the following points stood out:

1. The family structure in Turkey has been changing rapidly in economic, social, cultural dimensions. Half of the rural population has migrated to the cities in the past thirty years. Emigrating families' social and cultural ties were broken, and they have faced challenges in using the city's facilities and tools. Therefore, this situation has created adaptation problems. At this point, national resources need to be mobilized in order to ensure that emigrating families adapt to their changing conditions.
2. Parent attitudes: As a result of the changing family structure, expectations from the children have changed. As Dr. Erdal ATABEK's keynote speech has emphasized, it is essential for parents to be aware of the differentiation between their expectations and children's needs and interests. Particularly, it should be considered that the expectations of children born

and raised within a new cultural structure will be different from those of their parents. Atabek emphasized that children should be educated as independent individuals who can manage themselves and their lives, have the capacity of reasoning, self-controlled in their actions, balanced in their emotions and able to take their responsibilities. Parents should be informed about supporting their children's life without trying to manage it.

3. Protection, empowerment and development of family: Simultaneous social programs should be carried out with an approach of economic development to prevent inequalities in accordance with the solutions to problems of divorced families and their children.
4. In the scope of early childhood education practices: Early childhood education practices that have developed especially since 2000 in our country, using an inclusive approach, aimed to support the development of infants who are at risk and have developmental delays. It is also aimed for those infants to reduce the gap between them and their peers. At this point, cooperation between the educators who are applying the gradual program structure and the special educators are becoming important. The role of reciprocal relationships and interactions, executive functioning, social environment in child development was emphasized in the keynote speeches and panels. It is important to note that in order for an inclusive education and for the parents, educators and the curriculum that can serve to all the children there needs to be a cooperation between policymakers and field experts.
5. In regard to the such child related problem areas as child neglect and abuse, juvenile delinquency, working children, street children, children under protection family-oriented and child-centered program approaches should be developed based on the scientific data and solution seeking and practices that are based on multidimensional thinking. In addition, it should be taken into consideration that these problems require whole society's attention.
6. The flourishing development of communication technology and its tools (television, internet etc.): The mass communication tools have created their own popular culture and this affected family and society traditions. At this point, it is essential to set economic, social and cultural programs for ensuring alignment of the family against changing circumstances, adaptation to the digital culture, protection of the child from the media, child rights education, legal protection of the child and poverty.
7. In order to bring solutions to the conceptual problems in early childhood, early childhood education programs and field research can be followed and integrated by the integration of national and international terminology by using digital technology.

8. In line with the national goals: As stated in the 10th Development Plan, covering the period of 2014-2018, the most important goal is to bring our society to a high level of prosperity. With this plan, it is aimed to activate the regional dynamics and our people's capabilities, so Turkey's position would increase gradually in the international division of labor and value chain hierarchy in the reshaped world economy. The widespread use of new technologies allows people in various parts of the world to have quick and easy access to new information at the same time. This situation also changes the established norms and approaches of educational activities. Information and communication technologies and interaction among intensified cultures should be exploited within the context of enhancing multi-dimensional enrichment in educational activities.
9. Considering the importance of early childhood education programs and policies, there are many educational programs and approaches that driven from various philosophies and underpinnings on early childhood education in our country and around the world. These programs should be used effectively in order to diversify early childhood services in order to serve all needs that vary according to the national, regional or more micro circumstances. Educational programs should be re-addressed and tailored to the needs of all children. The curriculum, material-environment and teacher approaches should be inclusive of all children in need of early childhood education services. In addition, they must be cleared of any discrimination on the grounds of ability, cultural structure, language, origin, sex, etc. Considering all these factors, in early childhood education; it should be ensured that the education of children aged 0-3 years should be extended and the quality of education facilities for children aged 4-6 years should be increased.
10. For the teacher and academical training programs in early childhood education, the theoretical and practical application areas should be enriched and the support of national and international resources should be strengthened. While those programs are preparing, cultural diversity and inclusive education principles should be considered.